

Comentariu - Scrisoarea III de Mihai Eminescu

Face parte din ciclul satiric al celor 5 scrisori. Scrisorile sunt expresia dezamagirilor repetate ale poetului in fata vietii, dezgustat de contrastul dintre aparenta si esenta, dintre minciuna si adevar, dintre bine si rau, dintre frumos si urat.

Veriate ca tematica, scrisorile alcatuiesc un ciclu unitar prin limbajul satiric vehement, prin ironie si sarcasm. Scrisoarea I pune problema geniului neinteles de o societate, care nu-si intelege si nu-si apreciaza valorile. Scrisoarea II pune problema creatorului, a poetului, care refuza sa scrie pe placul celor puternici. Scrisoarea III este o satira aspra la adresa falsului patriotism si a demagogiei politicianilor contemporani. Scrisoarea IV si Scrisoarea V acuza degradarea sentimentului erotic intr-o societate dominata de interes.

O problema comuna in Scrisori este aceea a geniului, care apare in diferite ipostaze: savant in Scrisoarea I, poet neinteles in Scrisoarea II, domnitor reunind calitatile inteptului si a viteazului in Scrisoarea III, om superior care nu se poate bucura de iubire si fericire.

Scrisoarea III a fost publicata in 1881 in Convorbiri literare si este capodopera liricii de meditatie istorica si de satira sociala. Este un vast poem alcatuit dintr-un prolog, doua tablouri si un epilog.

Modalitatea esentiala este antiteza puternica intre trecut si prezent, intre adevaratul patriotism al inaintasilor si falsul patriotism si demagogia politicianilor din vremea sa.

Antiteza trecut – prezent cuprinde toate nivelurile operei: continutul, genul literar si stilul.

Prima parte cuprinde un elogiu al trecutului eroic si al unui conducator exemplar intruchipare a iubirii de tara. Genul predominant este cel epic; stilul este evocator, epopeic.

Partea a doua este o satira la adresa prezentului, a falsului patriotism, realizata preponderent liric intr-un stil satiric pamfletar.

-Partea I-

Incepe cu o atmosfera romantica, feerica, prezentand visul erotic al unui sultan:

Dara ochi-nchis afara, inlauntru se desteapta.

Vede cum din ceruri luna luneca si se coboara
si s-apropie de dansul preschimbata in feciora

In realizarea acestei atmosfere poetul foloseste exprimari poetice de mare frumusetate, devenite tipic eminesciene: muzica de soapte, curcubeiele de noapte, mandra fermecare, durerea mea cea dulce, pasul blandeii primaverii, umbra tainuitelor dureri.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Aceasta atmosfera de vis, de fast oriental, pregateste visul propriu-zis al sultanului. Acesta simte cum din inima lui creste un copac urias, a carui umbra cuprinde intreaga lume. Acesta este un vis premonitoriu depre viitoarele cuceriri ale imperiului otoman. Se remarca capacitatea de concentrare a poetului, care numai in doua versuri sintetizeaza rapida si intinsa expansiune otomana:

Atlasul, Caucazul, Taurul si Balcanii seculari,
Vede Eufratul si Tigris, Nilul, Dunarea batrana,
Umbra arborelui falnic peste toata e stapana

Visul simbolic al sultanului devine realitate; pentru a reda proportiile si rapiditatea expansiunii otomane poetul foloseste reptitia, obtinand in acelasi timp si efecte muzicale deosebite:

Visul sau se-nfiriseaza si se-ntinde vultureste,
An cu an imparatia tot mai larga se sporeste,
Iara flamura cea verde se inalta an cu an,
Neam cu neam urmandu-si zborul si sultan dupa sultan.
Astfel tara dupa tara drum de glorie-i deschid,
Pana-n Dunare ajunge furtunosul Baiazid

Rolul prologului este de a demonstra uriasa forta a lui Baiazid, mostenitorul si stapanitorul unui imperiu care pana atunci nu cunoscuse decat victorii. in tabloul urmator se construeaza antitetic doua conducatori, doua tipuri umane total diferite.

-Mircea-

Un model eroic absolut. Un domnitor patriot implicat total in destinul neamului sau.

Chiar de la-nceput se defineste prin modestie si simplitate:

Un batran atat de simplu dupa vorba, dupa port

Se defineste prin bun-simt si ospitalitate, dorindu-i sultanului bun venit in spiritul ospitalitatii traditionale romanesti:

Orice gand ai imparate, si oricum vei fi sosit,
Cat suntem inca pe pace, eu iti zic: Bine-ai venit!

Din primul moment domnitorul respinge ferm ideea de inchinare a tarii; vorbele sale exprima asumarea lucida a destinului:

De-o fi una, de-o fi alta... ce e scris si pentru noi,
Bucurosi le-om duce toate, de e pace, de-i razboi

Vorbelor dispretuitoare ale lui Baiazid domnitorul le raspunde cu demnitate:

De-un mosneag, da, imparate, caci mosneagul ce privesti
Nu e om de rand, el este domnul tarii Romanesti

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

in raspunsul sau Mircea face o deosebire categorica intre razboiul de cucerire si lupta de aparare, dusa de romani:

Tu te lauzi ca Apusul inainte ti s-a pus?...
Ce-i mana pe ei in lupta, ce-au voit acel Apus?
Laurii voiau sa-i smulga de pe fruntea ta de fier,
A credintii biruinta cata orice cavaler

Tot in acest sens Mircea rememoreaza lupta dreapta de aparare a fiintei nationale:
imparati pe care lumea nu putea sa-i mai incapa
Au venit si-n tara noastra de-a cerut pamant si apa –
si nu voi ca sa ma laud si nici nu voi sa te-nspaimant,
Cum venira se facura toti o apa si-un pamant

Din ultima parte a raspunsului reiese legatura stransa dintre domnitor si tara si mai ales puterea iubirii de neam, care-nvinge orice dusman:
Eu? imi apar saracia si nevoile si neamul...
si tot ce misca-n tara asta raul, ramul,
Mi-e prieten numai mie, iara tie dusman este,
Dusmanit vei fi de toate, far-ar prinde chiar de veste;
N-avem osti dara iubirea de mosie e un zid
Care nu se-nfioreaza de-a ta fama, Baiazid!

-Baiazid-

Cuceritor trufas. Cere supunerea absoluta:
– Tu esti Mircea ? – Da-mparate! – Am venit sa mi te-nchini!
De nu, schimb a ta coroana intr-o ramura de spini!

Isi enumera victoriile pentru a-si intimida adversarul: Cavalerii de la Malta, Papa cu-a lui trei coroane, cruciatii si victoria de la Nicopole.

De pe aceste pozitii sultanul se adreseaza dispretuitor lui Mircea folosind cuvinte umilitoare, depreciative:

– Cum? Cand lumea mi-e deschisa a privi gandesti ca pot
Ca intreg Aliotmanul sa se-mpideice de-un ciot?
si de crunta-mi vijelie tu te aperi c-un toiag ?
si purtat de biruinta, sa ma-mpiedic de-un mosneag ?

Sultanul are psihologia invingatorului, care nu concepe ca poate fi invins.

Partea urmatoare este plina de miscare, prezentand confruntarea dramatica dintre cele doua ostiri in batalia de la Rovine.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Fragmentul este un model de maiestrie stilistica. El este realizat vizual si auditiv, cuprinzand multe elemente stilistice populare, care definesc universul rural al celor, care lupta impotriva turcilor.

Si-n acest fragment continua caracterizarea antitetica a celor doi conducatori. Daca Baiauid isi incurajeaza de la distanta ostentii, strigand si ridicand flamura verde, Mircea participa el insusi in lupta incurajandu-si ostentii prin exemplar personal.

Epitete: capete pletoase, umbra-ntunecoasa, fata negrului pamant, vijelia-ngrozitoare, grindina otelita, se-ntinde falnic

Imagini vizuale: coifuri lucitoare, calaretii umpla campul, lanci scanteie lungi in soare, arcuri se-ntind in vant, in genunchi cadeau pedestri colo caii se rastoarna, Mircea insusi mana-n lupta vijelia-ngrozitoare

Imagini auditive: Mare frecventa a verbelor: clocoti, implu, lovind, durduind, gonind, rupand, ce mai freamat, ce mai zbucium, codrul clocoti de zgomot si de freamat si de bucium

Comparatii: vajaind ca vijelia si ca plesnetul de ploaie, in zadar striga-mparatul ca si leul in turbare, si ca nouri de arama si ca ropotul de grindeni, cad asahii ca si palcuri risipite pe campie, si lovind in fata-n spate, ca si crivatul si gerul, ca potop ce prapadeste ca o mare tulburata, Peste-un ceas paganatatea e ca pleava vanturata

Repetitii: ce mai freamat, ce mai zbucium, vine, vine, vine, umbra mortii se-ntinde tot mai mare si mai mare

Aliteratii: vajaind ca vijelia

Metafore: Mircea insusi mana-n lupta vijelia-ngrozitoare, acea grindin-otelita

Metonimia: codrul clocoti de zgomot si de arme si de zbucium

Expresii hiperbolice: urla campul, pe pamant lor li se pare ca se naruie tot cerul

Momentul urmator este stapanit de o tacere deplina. Remarcam prezenta elementelor stilistice tipic eminesciene: nimb de biruinta, izvorasc din veacuri stele una cat una, tremurand s-arata luna, doamna marilor si-a noptii.

Filonul popular al creatiei eminesciene este evident si-n aceasta poezie de meditatie istorica – sociala prin versuri de faptura populara din scrisoarea adresata de unul din fii domnului, dragei sale:

De din vale de Rovine
Graim doamna, datre Tine,
Nu din gura, ci din carte,
Ca ne esti asa departe

-Parte a II-a-

Este un adevarat pamflet, o culme a satirei eminesciene.

Limbajul satiric atinge cele mai inalte cote; Mihai Eminescu isi acuza contemporanii de fals

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

patriotism, de demagogie si de interese meschine:

Nu se nasc glorii pe strada si la usa cafenelii,
N-avem oameni ce se lupta cu retoricele suliti
in aplauzele grele a canaliei de uliti

Pentru acesti oameni natiunile de patrie, virtute, neam, sunt vorbe goale, folosite in lupta politica:

Au de patrie, virtute, nu vorbeste liberalul,
De ai crede ca viata-i e curata ca cristalul?
Nici visezi ca inainte-ti sta un stalp de cafenele,
Ce isi rade d-aste vorbe, inganandu-le pe ele

In continuare Mihai Eminescu realizeaza portretul grotesc, caricatural al politicianului liberal:
uraciunea fara suflet, fara cuget, negru, clocosat si lacom, un izvor de siretlicuri, isi arunca pocitura
bulbucatii ochi de broasca.

Satira eminesciana se indreapta impotriva strainilor care au ajuns la conducerea tarii: bulgaroi cu
ceafa groasa, grecotei cu nas subtire, spuma asta-nveninata, asta plebe, ast gunoi/ Sa ajung-a fi
stapana si pe tara si pe noi.

Folosind un sir de interogatii si exclamatii, poetul reda decaderea contemporaniilor sai, care nu
sunt demni de maretia inaintasilor:

Voi sunteti urmasii Romei? Niste rai si niste fameni
I-e rusine omenirii sa va zica voua oameni!

Critica este cuprinzatoare, vizand si pe tinerii, care si-au cheltuit averile in strainatate, fara sa
aduca nimic bun, folositor pentru tara:

Acolo v-ati pus averea, tineretele la stos...
Ce a scos din voi Apusul cand nimic nu e de scos?

In partea finala satira se-ndreapta impotriva societatii corupte, in care valoarea suprema e banul si
singurul scop castigul fara munca. intr-o astfel de societate virtutea e o nerozie, iar geniul o
nefericire.

Epilogul cuprinde o invocatie catre Tepes pentru a-i pedepsi pe contemporanii smintiti si misei:

Cum nu vîi tu, Tepes, doamne, ca punand mana pe ei,
Sa-i impartii in doua cete: in smintiti si in misei,
si in doua temniti large cu de-a sila sa-i aduni,
Sa dai foc la puscarie si la casa de nebuni !

Poemul se remarca printr-o mare varietate compozitionala careia ii corespunde o mare varietate
stilistica:

- in prima partepoetul foloseste epitete, metafore de o mare capacitate de sugestie, pentru a crea

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

o atmosfera de vis, de lux oriental

- in partea a doua exprimarea metaforica si antiteza servesc la definirea celor doi conducatori
- descrierea bataliei este un model de maiestrie stilistica; poetul imbinand procedee variate pentru a reda tumultul luptei
- scrisoarea domnului catre draga sa este redactata in stil popular
- ultima parte este un pamflet de o rara violenta in care tonalitatea coboara pana la invectiva
- continutul poemului atat de bogat in idei, sentimente este exprimat si prin folosirea adecvata a semnelor de punctuatie (exclamatia, interogatia, dialogul, punctele de suspensie)
- poemul, conceput pe dimensiuni vaste este semnificativ pentru registrul emotional atat de variat al poetului si pentru capacitatea stilisrica iesita din comun.